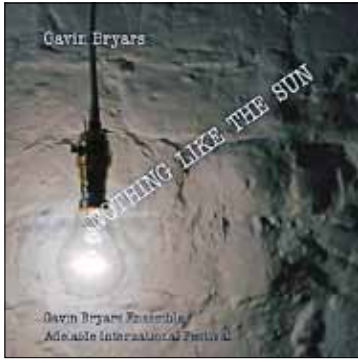

CD HEDENDAAGS

Liefdessonnet
Gavin Bryars

De muziek van de Britse componist Gavin Bryars, geboren in 1943, valt moeilijk te klasseren. Hoe nieuw ook de klankpatronen soms zijn die hij uit zijn mouw schudt, hoe vreemd de onderwerpen ook zijn die hij in zijn muziek bedenkt, toch slaagt hij er altijd opnieuw in beluisterbare melodieën te scheppen. Dat is een kwaliteit die weinig hedendaagse componisten schijnt eigen te zijn. Van de weeromstuit slaat die toestand een haast niet te overbruggen kloof tussen veel hedendaagse muziek en hedendaagse luisteraars. Niets daarvan bij Bryars, misschien omdat hij als bassist en jazzman niet componeert vanuit een ivoren toren, maar vanuit een dagelijks contact met het publiek.

Als van een van zijn legendarische eerste successen, het repetitieve *Jesus' Blood Jesus. Never Failed Me Yet* (1971), een half miljoen exemplaren over de toonbank gingen, kun je bezwaarlijk stellen dat dat zelfkastijding was. Hetzelfde geldt voor *The Sinking of the Titanic. Cadman Requiem* werd dan weer gecomponeerd naar aanleiding van de tiende

verjaardag van de Lockerbie-vliegtuigramp in 1988. Elke keer weer scheidt Bryars machtige muziek bij een actuele gebeurtenis of diepmenselijk thema.

In die laatste categorie stortte de componist zich de jongste jaren op virtuoze nieuwe zettingen op oude teksten. Zo voorzag de 'minimalist' Bryars een hele collectie twaalfde-eeuwse lauden en madrigalen uit de renaissance van een atypische instrumentatie. Onorthodox, maar het werkt uitstekend, want Bryars' aanpak brengt de kleuren en textuur uit die oude teksten opnieuw tevoorschijn. Na Petrarca's sonnetten bewerkte hij nu ook een keuze van acht sonnetten van Shakespeare voor een festival in het Australische Adelaide (2015).

Gavin Bryars koos daarbij niet voor de meer bekende liefdesonnetten, maar voor de beschouwende gedichten waarin Shakespeare de onverbiddelijke dood onder ogen neemt. Elk sonnet brengt hij in een dubbele versie, eerst parlando en vervolgens in een door tenor en/of sopraan gezongen versie.

Nothing Like the Sun is een mooie cd geworden, zo eentje waar je stil van wordt. (JC)

Gavin Bryars, *Nothing Like the Sun*, door Peyee Chen (sopraan), John Polter (tenor), Gavin Friday (voordracht) & het Gavin Bryars Ensemble, GB Records, BCGBCD 24,23 euro.

CD KLASSIEK

Fluiten in kerk
Johann Sebastian Bach

De in 1987 in Leuven geboren tenor Reinoud Van Mechelen presenteert een fijne opname van minder bekend werk van Johann Sebastian Bach. Twee aandachtspunten komen daarbij naar voren: de samenklank van traverso en tenorstem en het geestelijke vocale werk van de grote meester uit Leipzig dat ontstond vlak vóór de beroemde *Matthäus-Passion* (BWV 244).

Het titelstuk is de schitterende aria *Erbarme dich* en komt uit de kerkcantate *Ich armer Mensch, ich Sündenknecht* (BWV 55), die in 1726 voor het eerst werd uitgevoerd. Het is Bachs enige cantate voor tenor solo.

We horen ook fragmenten uit cantates die Bach componeerde in de zomer van 1724 en waarin de traverso, de voorloper van de moderne dwarsfluit, een belangrijke rol speelt. Historici gaan ervan uit dat de componist toen kon rekenen op een getalenteerd fluitist. Wellicht was dat de rechtenstudent Friedrich Gottlieb Wild, die bij Bach muzikles volgde. Je hoort hoe Bach wonderlijk omgaat met eenvoudige muzikale middelen. Over zijn beperkte middelen durfde de meest wel eens te klagen.

De tenor wordt bijgestaan door het ensemble A Nocte Temporis met Anna Besson (fluit), Benjamin Alard (orgel) en Ronan Kernea (cello). (EDS)

Johann Sebastian Bach, *Erbarme Dich*, door Reinoud Van Mechelen en A Nocte Temporis, Alpha 252, 23 euro.

BOEK SPIRITUEEL

Leedconcurrentie?
Westerink & anderen

Voor ouders die hun kind verliezen bestaat er in het Nederlands geen naam zoals voor de weduwe, weduwnaar of wees. Ze zijn ouders zonder naam. En misschien juist daarom benadrukken zij dat de naam van hun overleden kind blijft klinken. Dat is het leidmotief van het boek *Noem mijn naam*. De

naam van het overleden kind moet gehoord blijven worden, zo verlangen de door verlies getroffen ouders zelf. Ook de rouwenden hebben echter behoefte aan erkenning.

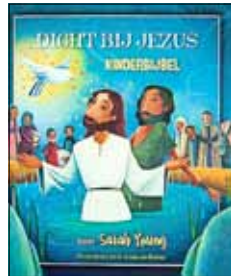
Rouwdeskundigen Marinus van den Berg en Daan Westerink stelden deze bundel samen omdat ze recht willen doen aan de pijn van ouders die een kind verliezen. Manu Keirse, Johan Maes, Riet Fiddelaers en Leo Fijen leverden op hun beurt waardevolle bijdragen zowel als zelfgekozen gedichten.

Dat wil mensen een weg wijzen om te kunnen leven met de dood, een weg met nieuw perspectief. „De naam van een overledene noemen doet pijn, maar hem niet noemen nog meer”, geeft Van den Berg als belangrijkste raad. Hij pleit ervoor de naam te blijven noemen, omdat aldus de pijn en het gemis, die toch aanwezig zijn, verweven worden in het dagelijkse bestaan.

Daan Westerink introduceert het begrip 'leedconcurrentie'. Het leed van de ene wordt, vaak met de beste bedoelingen, vergeleken met dat van de ander. Westerink begeleidt bijvoorbeeld bijeenkomsten van nabestaanden van de slachtoffers van de vliegtuigramp met vlucht MH17, neergehaald met een raket. Hoe het leven wordt opgepakt, zo blijkt, is afhankelijk van hoe je in het leven staat. Met veel uit het leven gegrepen verhalen van rouwdeskundigen. (EDS)

Marinus van den Berg & Daan Westerink, *Noem mijn naam. Leven met de dood van een kind*, Halewijn/Adveniat, Antwerpen, 2016, 174 blz., 16,95 euro, ISBN 978 949 2093 288.

BOEK BIJBEL

Met Jezus door de Bijbel
Sarah Young

De Amerikaanse Sarah Young, geboren in 1946, is een bestsellerauteur met verkoopcijfers waar Europeanen van duizelen. Van een van haar boeken, *Jesus Calling*, gingen zestien miljoen exemplaren over de toonbank. Young is immers een van de top-

schrijvers in het evangelische genre. Zelf is zij conservatief Bijbelvast en reformatisch van theologische en kerkelijke snit, zeg maar klassiek protestants. Dat is een geloofswereld die mijlener verwijderd is van de gemiddelde Vlaamse katholiek.

En toch. *Dicht bij Jezus* is een bijzonder soort kinderbijbel met een eigen stempel. We lezen vrij accuraat de grote verhalen van het Oude en het Nieuwe Testament, maar ook alles van de Schrift wordt op Jezus betrokken. Dat geeft sterk de evangelische affectieve status van de vriendschap met Jezus weer. Die relatie wordt op twee manieren uitgedrukt: het luisteren naar de woorden van de Schrift en het gebedsleven. Van de Bijbel gaan we haast zonder onderbreking over in het gebed.

Het boek is onmiskenbaar bedoeld voor ouders die hun kroost een biddende catechese willen schenken. Sarah Young is zelf een biddende auteur met een sterke focus op de persoon van Jezus die spreekt tot de gelovige persoonlijk. In alle gebeden herken je meteen de evangelisch-protestantse achtergrond. (EDS)

Sarah Young, *Dicht bij Jezus. Kinderbijbel*, Gideon, Hoornaar, 2016, 256 blz., 22,50 euro, ISBN 978 90 5999 087 6.

BOEK NON-FICTIE

Land zonder mensen
Svetlana Alexijevitsj

De Nobelprijs Literatuur is dit jaar voor singer-songwriter Bob Dylan. Vooraanstaande leden van het schrijversgilde waren ontstemd over die keuze. Mag je Dylan wel een schrijver noemen? Anderen zagen in de keuze van het Nobelprijscomité een verbreding van het begrip literatuur.

Ook vorig jaar echter ging de begeerde bekroning naar een alternatieve invuller van het begrip literatuur. De Wit-Russische auteur Svetlana Alexijevitsj, geboren in 1948, is eigenlijk een onderzoeksjournalist die publi-

ceert in Russische tijdschriften en stekelige onderwerpen aanpakt. Ze kreeg de Nobelprijs, dixit het comité, „voor haar veelstemmige werk, een monument voor lijden en moed in onze tijd”.

Alexijevitsj presenteert zichzelf als kroniekschrijver van hoe de individuele mens zich probeert staande te houden (of ten onder gaat) in en na de Sovjet-tijd. Door die verhalen vorm te geven, kreeg ze last met het regime in Minsk (Wit-Rusland) en in 2000 zag ze zich gedwongen de regio te verlaten en te verhuizen naar West-Europa. Door onverloemd te schrijven, klaagt ze de hersovjetisering en hermiliterisering van Rusland aan.

Svetlana Alexijevitsj schrijft moeilijke boeken. Haar werken bestaan immers uit wat 'mondelinge geschiedenis' heet. Thema's zijn de herinnering aan de Tweede Wereldoorlog, de Russische invasie in Afghanistan (1979-1989), de kernramp in Tsjernobyl in 1986 en de val van het communisme in 1989.

Wij houden van Tsjernobyl is haar boek uit 2005 over de kernramp en haar gevolgen, herwerkt in 2011. Drie jaar lang interviewde Alexijevitsj honderden mensen wier levens door de ramp wer-

den geraakt: dorpelingen uit de omliggende streek, weduwen en kinderen, brandweermannen, schoonmakers die het puin van de ontplofte centrale moesten ruimen, nucleaire wetenschappers, politici ook. Ze trok ook naar de 'zone', de site van de nog immer smeulende reactor, vandaag onbewoond gebied waar de tijd bleef stilstaan.

Uit al die diverse stemmen doemt het spookachtige op van een post-apocalyptische wereld, een wereld vol angst, boosheid en onzekerheid. In die zin is het een groots verhaal over een wereld zonder mensen. „Dit boek gaat niet over Tsjernobyl, maar over de wereld van Tsjernobyl!”, zegt de auteur zelf. (EDS)

Svetlana Alexijevitsj, *Wij houden van Tsjernobyl*, De Bezige Bij, Amsterdam, 2016, 352 blz., 29,99 euro, ISBN 978 90 2349 882 7.